

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Gällstads skola i Ulricehamn kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Gällstads skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Gällstads skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver, inom ramen för värdegrundsarbetet, leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete i syfte att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att undervisningen anpassas så att alla elever stimuleras och utvecklas, oavsett var de befinner sig i sin kunskapsutveckling.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver arbeta för att utveckla ett samlat och långsiktigt arbete med att skapa studiero för eleverna på skolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdigheten i bedömningar och betygssättning. I detta ingår att skapa förutsättningar för lärarna att regelbundet kunna samverka med varandra när de gör sina bedömningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 18 mars 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, [Box2324, 403 15 Göteborg](#). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:6010) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att rektorn inte i tillräcklig utsträckning leder och organiserar det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på kunskaps- och värdegrundsuppdraget. Detta kommer bland annat till uttryck genom att rektorns arbete med uppföljning visserligen innehåller flera olika delar men likväl saknar väsentliga resultat i verksamheten som är viktiga för att skapa en god grund i arbetet med att utveckla undervisningen. En betydelsefull del som saknas är en uppföljning av att värdegrundsuppdraget i alla delar integreras i undervisningen, det vill säga hur lärarna ser till att undervisningen genomsyras av värdegrundsuppdraget i sin helhet. Därtill säkerställer inte rektorn att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Dessutom leder och organiserar inte rektorn det pedagogiska arbetet på ett tydligt och ändamålsenligt sätt.

Det finns ett kvalitetsarbete som används för att utveckla undervisningen

Granskningen visar att rektorn följer upp flera olika resultat för att skapa en god grund för utveckling av undervisningen men att det saknas en uppföljning av hur lärarna arbetar med att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. I dokumentation som Skolinspektionen tagit del av inför granskningen framgår bland annat att rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat två gånger per termin och att resultat analyseras av arbetslag, elevhälsa och rektorn. I intervju berättar rektorn att lärarna får i uppdrag att analysera kunskapsresultat och att rektorn därefter gör en egen analys som delvis bygger på det som framkommit i lärarnas analys. Rektorn säger att de planerar för att analysarbetet framöver ska ske i forum där rektorn och lärarna kan göra analysen tillsammans. Utifrån vad som framkommit i analys har rektorn vidtagit åtgärder så som

exempelvis personalförtätning och intensivträning i vissa ämnen. Vidare framgår att undervisningens genomförande följs upp på olika sätt. Bland annat berättar lärarna att de diskuterar hur de kan utveckla undervisningen för att stödja elever som riskerar att inte nå kunskapskraven. Detta görs vid tillfällen då kunskapsresultat för eleverna följs upp tillsammans med rektorn. Rektorn beskriver att undervisningens genomförande följs upp genom lektionsbesök men att sådana behöver göras oftare för att de inte ska vara situationsbundna. Rektorn säger att de inte gjort någon uppföljning av undervisningens genomförande under innevarande läsår men att rektorn planerar att göra lektionsbesök framöver. Lektionsbesöken som genomfördes föregående termin gjordes med fokus på lärarnas arbete med extra anpassningar och kommunikation med eleverna. Vid dessa besök framgick bland annat att lärarna arbetar i varierad grad med att tillämpa den gemensamma struktur som de kommit fram till att de ska använda i undervisningen på skolan. I intervju med rektorn, lärarna samt i dokumentation som Skolinspektionen tagit del av inför granskningen framgår emellertid att uppföljningen som görs av skolans resultat inte innefattar hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen.

Det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan

Granskningen visar vidare att rektorn inte leder ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. I de intervjuer som genomförts under granskningen beskriver flera av de intervjuade att de har identifierat skillnader i resultat och förutsättningar mellan flickor och pojkar men att det inte bedrivs ett medvetet jämställdhetsarbete på skolan. Enligt rektorn har de exempelvis identifierat att pojkar generellt sett har lägre kunskapsresultat än flickor i vissa ämnen. Slutsatser av senaste uppföljningen är enligt rektorn att pojkars och flickors kunskapsresultat skiljer sig åt främst vad gäller elever som riskerar att inte klara kunskapskraven i minst ett ämne. När det gäller resultat av arbetet med trygghet och studiero säger rektorn att dessa inte påvisat några stora skillnader mellan flickors och pojkars uppfattning i frågan. Däremot har de sett mönster kopplat till flickor respektive pojkar vid uppföljning av anmälan om kränkande behandling. Enligt rektorn finns det vid tiden för granskningen inget pågående jämställdhetsarbete på skolan. Lärarna som intervjuats berättar att de noterat skillnader så som att pojkar får mer uppmärksamhet och fler stödinsatser än flickorna på skolan. Enligt lärarna finns inget arbete som görs i syfte att säkerställa att flickor och pojkar ges lika förutsättningar i undervisningen på skolan. Både elevhälsan och rektorn säger att diskussionerna de har utifrån skillnader i resultat mer handlar om att alla ska ha lika värde än om att säkerställa att flickor och pojkar ges lika förutsättningar. Emellertid beskriver rektorn att de utifrån identifierade skillnader i resultat planerar att genomföra ett arbete där de ska granska hur undervisningen ger pojkar respektive flickor möjlighet att nå målen.

Rektorns ledning och organisation av det pedagogiska arbetet på skolan är inte ändamålsenlig

När det gäller rektorns uppdrag med att leda och organisera det pedagogiska arbetet på skolan så står inte kunskapsöverföring, utveckling och lärande i centrum. Det visar sig bland annat på så sätt att lärarsamarbetet främst handlar om frågor av praktisk karaktär än om frågor där elevernas utveckling är i fokus. Därtill är det flera lärare på skolan som undervisar i ämnen de inte är behöriga att undervisa i. Detta trots att det finns möjlighet att tjänstefördela lärarna på ett sätt så att eleverna i större utsträckning undervisas av lärare som är behöriga i ämnet. Granskningen visar också att mandat och roller inte är tydliga för personalen. Enligt rektorn har lärarna två timmar i veckan avsatt för att planera olika aktiviteter utifrån skolans uppföljning av bland annat kunskapsresultat, värdegrundarbete och elevinflytande. Lärarna säger dock att den avsatta tiden främst används för att hantera frågor av praktisk karaktär så som tjänstefördelning, rastvakter och scheman men inte undervisningens genomförande. Vidare framgår att pedagogiska diskussioner visserligen förs spontant lärare emellan men att de inte har ett organiserat kollegialt utbyte kring utmaningar de identifierat i undervisningen. Som exempel kan nämnas att flera lärare har identifierat svårigheter i att motivera alla elever till lärande men att något kollegialt arbete kring detta inte skett. Utöver ovan nämnda mötestid har lärarna en gemensam tid om två timmar per vecka avsatt för planering. Denna tid ska enligt rektorn ge lärarna möjlighet att exempelvis samplanera eller boka möte med elevhälsan. Enligt lärarna är det upp till dem själva att avgöra hur de använder den gemensamma planeringstiden eftersom det inte finns någon ledning och styrning av rektorn i detta avseende. Enligt rektorn och lärarna finns visst gemensamt arbete i syfte att utveckla undervisningen. Bland annat har de med anledning av reviderad läroplan arbetat med digitalisering. Enligt rektorn kan hen genom samtal med lärare och med anledning av elevernas ökade måluppfyllelse se att arbetet också har gett effekt. Rektorn säger vidare att hen kommer att kunna se vilket avtryck olika insatser ger i undervisningen genom lektionsbesöken som hen ska göra framöver. Granskningen visar även att det finns lärare som undervisar eleverna på skolan som tillhör ett arbetslag på en annan skolenhet och därför inte deltar i samverkan med lärarna på Gällstad skola. Dessutom visar intervjuer med lärare och rektorn samt dokumentation som inkommit inför granskningen att flera lärare på skolan undervisar i ämnen de inte är behöriga att undervisa i. Enligt rektorn har lärarna inte tjänstefördelats utifrån behörighet. Rektorn säger att tjänstefördelningen som gjorts grundar sig i att eleverna i så stor utsträckning som möjligt ska undervisas av en och samma lärare i syfte att skapa trygghet för eleverna.

I intervjuer som genomförts med personal på skolan framgår att rektorn visserligen leder ett arbete med att tydliggöra arbets- och förhållningssätt men att mandat och roller trots detta inte alltid är tydliga för medarbetarna. I intervju med lärare berättar de att det finns en otydlighet kring roller och mandat på skolan. Exempelvis är det enligt lärarna otydligt vilken roll och mandat förstelärare respektive mentorer har. Enligt både rektorn och lärare finns en planerad introduktion för obehöriga som genomförs i kommunen. Dock känner lärarna inte till innehållet i introduktionen eller vad som förväntas av de lärare som utsetts som mentorer för obehöriga på skolan. Enligt rektorn görs en kartläggning av obehörigas behov av stöd vilken mentorn på skolan sedan ska utgå från i sitt arbete. I intervju med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att det finns rutiner på skolan för att tydliggöra arbets- och förhållningssätt. Rektorn förklarar att det finns en struktur för arbetet som säkerställer att rutiner som finns på skolan regelbundet går igenom med personalen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver, inom ramen för värdegrundsarbetet, leda och styra ett strategiskt jämställdhetsarbete i syfte att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Granskningen visar att personalen på skolan har uppmärksammat skillnader i resultat mellan flickor och pojkar. Emellertid är jämställdhetsanalysen som görs begränsad då den enbart synliggör flickors och pojkars resultat men saknar en djupare orsaksanalys om huruvida undervisningens utformning och personalens bemötande ger flickor och pojkar samma möjligheter att lyckas i skolan. Arbetet som görs på Gällstads skola sker i allt för stor utsträckning utifrån varje lärares initiativ, utan styrning och ledning av rektorn. Detta kan leda till att elevernas lika rättigheter och möjligheter att nå så långt som möjligt, oberoende av könstillhörighet, riskerar att utebli.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Vidare framgår att skolan har ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn inleder ett arbete för att skapa ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Ett sådant arbete kan exempelvis handla om

att skapa tillvägagångssätt som regelbundet följs upp och omprövas för att på ett effektivt sätt motverka traditionella könsmonster. Det kan bland annat handla om att rektorn styr och leder ett arbete för att skapa medvetenhet om hur flickor och pojkar bemöts utifrån krav och förväntningar, och där lärare utvecklar sin kunskap om vad jämställdhet innebär. Vidare kan ett strategiskt jämställdhetsarbete handla om att organisera och systematisera arbetet med att följa upp att alla lärare, i alla ämnen, arbetar med ett jämställdhetsperspektiv i sin undervisning. Arbetet kan också röra sig om att alltid göra en jämställdhetsanalys vid uppföljningar av verksamheten. Exempelvis hur kunskapsresultaten ser ut för pojkar och flickor, om det finns könsmonster i anmälan om kränkande behandling eller i uppföljning av resultat av trygghetsenkäter men också hur studie- och yrkesorientering fungerar ur ett perspektiv att motverka traditionella könsmonster etc. Detta så att könsmonster kan uppmärksammas och nödvändiga åtgärder kan vidtas.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att undervisningen i viss mån främjar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Undervisningen är företrädesvis varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd men det behövs en tydligare struktur som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning. När det gäller elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande visar granskningen att lärarna arbetar med att göra eleverna delaktiga i sitt eget lärande men att elevernas möjlighet till delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen skiljer sig åt mellan klasser och ämnen. För att höja kvaliteten i arbetet med delaktighet och ge eleverna inflytande behöver lärarna involvera eleverna på ett konkret sätt i alla årskurser och ämnen. Granskningen visar också att undervisningen inte är individanpassad på så sätt att undervisningens innehåll och arbetssätt är anpassat så att den stimulerar och utmanar eleverna oavsett hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling.

Undervisningen är varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd men behöver en tydligare struktur

Granskningen visar att undervisningen består av olika typer av uppgifter och aktiviteter så att det blir en variation och balans. Eleverna får också ett aktivt lärarstöd så att de förstår, kommer igång med sitt skolarbete och bibehåller intresset. Däremot saknas en tydlig struktur i undervisningen. I intervjuer med elever och lärare framgår att undervisningen är varierad. Både lärare och elever ger exempel på olika arbetsformer och arbetssätt som de använder sig av på lektionerna. På samma sätt beskriver lärare och elever att undervisningen innehåller ett aktivt lärarstöd. Eleverna säger att lärarna hjälper dem i arbetet och att elever som har svårt får extra stöd av läraren. Under lektionsobservationer som genomfördes under besöket framgår flera exempel på ett aktivt lärarstöd. Bland annat syns exempel på lärare som genom frågor försäkrar sig om att eleverna förstår, lärare som går runt i klassrummet för att se till att eleverna kommer igång med uppgifterna och lärare som ställer frågor och resonerar med eleverna så att de bibehåller sitt intresse och kommer vidare i sitt lärande. I intervjuer som genomförts med lärare och rektorn framgår att alla lärare inleder skoldagen med en genomgång av dagen i sin helhet, exempelvis vilka ämnen dagen innehåller och vilken tid eleverna har rast. Enligt de intervjuade är det något som alla lärare på skolan förväntas göra. Rektorn berättar att det finns en överenskommelse gällande strukturen på varje lektion och att den innebär att lärarna inledningsvis ska tydliggöra mål och syfte med lektionen och avslutningsvis sammanfatta och återkoppla till mål och syfte. I såväl intervju med rektorn, lärare och elever som i lektionsobservationer som genomförts under besöket, framgår att lärarna tillämpar denna överenskommelse i varierad utsträckning. Några lärare presenterar strukturen för respektive lektion både skriftligt och muntligt samt tydliggör mål och syfte för lektionen, medan andra inte gör det. Vad gäller sammanfattning och avslut av lektionen säger lärarna att de inte har några strategier för hur det ska gå till. Inte heller syns något exempel på sammanfattning och avslut av lektion under de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört under besöket.

Eleverna är delaktiga i sitt eget lärande men behöver få större delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen

Granskningen visar att det finns ett arbete med att göra eleverna delaktiga i sitt eget lärande men att lärarna behöver utveckla arbetet när det gäller elevernas möjlighet till inflytande i planering och utvärdering av undervisningen. I intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna är delaktiga i sitt eget lärande genom att läraren stöttar eleverna i att synliggöra deras kunskapsutveckling. Eleverna berättar att det kan ske genom att läraren knyter an undervisningen till vad eleverna lärt sig sedan

föregående årskurs. Lärarna beskriver att de försöker konkretisera undervisningen genom att formulera mål och delmål för eleverna, så att eleverna på så vis kan bli delaktiga i sin utveckling och sitt lärande. Även om lärarna har några metoder för att synliggöra kunskapsutvecklingen för eleverna, och på så vis gör eleverna delaktiga i sitt eget lärande, så saknar eleverna i flera avseende möjlighet till inflytande över undervisningens utformning. I intervjuer med eleverna framgår det att det varierar mellan lärare och mellan ämnen om eleverna ges möjlighet att delta i planering och utvärdering av undervisning. Vissa elever saknar den erfarenheten, medan några andra elever har varit delaktiga vid några tillfällen. Både elever och lärare är överens om att elever ibland görs delaktiga i planering inför uppstart av arbetsområden. Det kan exempelvis ske genom att läraren inleder med att utforska tillsammans med eleverna om det är något eleverna är extra intresserade av inom arbetsområdet. Lärarna berättar att de upplever att det är en utmaning att göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisning och är överens om att i några ämnen är det lite enklare men att i flera ämnen är det svårt.

Undervisningen är inte individanpassad

Granskningen visar att arbetet med att stimulera och utmana eleverna är begränsat. Detta då varken elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling eller de som inte har det får de utmaningar de behöver för att de ska ges förutsättningar att nå så långt som möjligt. I intervju med rektorn och elevhälsan framgår att arbetet med att individanpassa undervisningen behöver utvecklas på skolan. Rektorn säger att lärarna arbetar med fokus på att anpassa undervisningen för eleverna som har svårt att nå målen, inte för elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling. Orsaken till att lärarna arbetar så är enligt rektorn att det saknas både kompetens och tid. Visserligen finns det lärare som är skickliga på att anpassa undervisningen för varje elev men det finns ändå ett generellt behov av att utveckla arbetet med att individanpassa undervisningen på skolan säger rektorn. Även elevhälsan säger att undervisningen på skolan behöver utvecklas när det gäller individanpassning. Detta så att undervisningen i grunden utgår från och möter fler elevers behov än den gör idag. Lärarna själva menar att de vet vilket behov eleverna har men att de trots det inte alltid lyckas motivera eleverna att arbeta. Lärarna ger exempel på anpassningar som görs för elever som inte har kommit så långt i sin kunskapsutveckling. Bland annat att de har en tydligare struktur, är tydliga med förväntningar och ger både skriftliga och muntliga instruktioner. Någon lärare menar att alla elever arbetar med lika uppgifter för att rutiner och ramar ska sättas för eleverna. Någon annan framför att det inte finns förutsättningar att individanpassa undervisningen för att lärarens tid går åt till att lösa konflikter istället för till den planerade undervisningen. När det gäller elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling och behöver utmaningar för att nå längre ger

lärarna exempel på hur de individanpassar för dessa elever. Bland annat säger lärarna att eleverna kan få klurigare uppgifter när de är klara med inledande uppgifter som alla ska göra, att de kan få annat material eller att de ger eleverna uppgifter som kan göras på olika nivåer. Eleverna själva säger att det skiljer sig åt mellan lärare när det gäller möjlighet att få utmaningar när man har kommit långt i sin kunskapsutveckling. De säger att det bara är vissa lärare som ger dem utmaningar om de kommit långt. Enligt eleverna är det vanligt att alla arbetar med lika uppgifter först och därefter får gå vidare. De säger också att de återkommande får vänta in de som behöver längre tid på sig att göra uppgifterna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att undervisningen anpassas så att alla elever stimuleras och utvecklas, oavsett var de befinner sig i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar att undervisningen på Gällstads skola inte tar sin utgångspunkt i de enskilda elevernas skilda behov och förutsättningar. Lärarna behöver ta fasta på varje enskild individs behov och förutsättningar i sin utformning av undervisningen, utan att för den skull bedriva undervisningen helt individuellt. Granskningen visar vidare att undervisningen inte utformas så att stödjande insatser och utmaningar kommer alla elever till del, såväl de som har kommit långt i sin kunskapsutveckling som de som inte har det.

En central utgångspunkt i skollagen och läroplanen är att undervisningen ska utgå från och anpassas efter de enskilda elevernas olika behov och förutsättningar. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Vidare anger läroplanen att eleverna ska stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn inleder ett arbete där lärarna får förutsättningar att tillsammans utveckla arbetet med att planera och genomföra sin undervisning så att stödjande insatser och utmaningar kommer alla elever till del. Centralt är att lärarna skapar en flexibel undervisning, där alla elever – oavsett var de befinner sig i sin kunskapsutveckling – får arbeta med ett utmanande innehåll på

lämplig nivå efter deras förutsättningar.¹ En utmanande undervisning innebär att läraren kognitivt utmanar eleverna med uppgifter och aktiviteter, som utvecklar och utmanar deras tänkande. Detta anses i sin tur främja och stärka elevernas motivation och engagemang i undervisningen.² Lärarens uppgift är att ta fasta på elevernas erfarenheter, intressen och föreställningar och utmana dessa med hjälp av intresseväckande frågeställningar och uppgifter. Rent konkret handlar det om att som lärare erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan för elever, att extra uppgifter som erbjuds elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande.³

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet där rektorn gör kontinuerliga uppföljningar på skolan för att försäkra sig om att utbildningen präglas av trygghet. Därtill ser rektorn till att personalen har ett gemensamt förhållningssätt och arbetar mot samma mål för att skapa trygghet. Emellertid saknas ett samlat arbete med att skapa studiero så att

¹ Skolverket (2012) Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen, Rapport 379, Stockholm: Fritzes

² Nordenbo, S.-E. m.fl. (2008) Teacher competences and pupil achievement in preschool and school: A systematic review carried out for The Ministry of Education and Research, Oslo, Köpenhamn: Danish Clearinghouse for Educational Research, Scheerens, J. m.fl. (2007) Review and metaanalysis of school and teaching effectiveness, Enschede: University of Twente, Department of Educational Organization and Management; Hattie 2009

³ Skolinspektionen (2016a) Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen

eleverna ges möjlighet att göra de uppgifter läraren har planerat för, utan att bli störda när de utför dessa.

Det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet

Granskningen visar att det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på Gällstads skola. Bland annat genomförs olika kartläggningar som ligger till grund för åtgärder som genomförs. Några exempel på åtgärder som skolan gjort för att det ska vara tryggt är att de ökat vuxennärvaron på platser som eleverna uppgett som otrygga. Personalen på skolan har också kommit överens om att det alltid ska finnas flera vuxna på skolan som möter upp och hälsar på eleverna när de kommer på morgonen. Lärarna beskriver också att det finns en gemensam rutin i vilken det framgår hur de ska gå tillväga i fall de får kännedom om att elever känner sig otrygga. Eleverna själva berättar att de tillsammans med lärarna har bestämt hur de ska göra om en otrygg situation uppstår. Enligt eleverna finns det alltid vuxna som de kan vända sig till när de behöver hjälp. Rektorn har utifrån identifierat behov också fattat beslut om att införa styrda rastaktiviteter och öka bemanningen på rasterna. Detta i syfte att komma tillrätta med förekommande konflikter och därmed skapa bättre trygghet för eleverna på själva rasten men också när de kommer in på lektionerna. Enligt rektorn har de sett att konflikterna som förekommer på rasterna påverkar elevernas lärande negativt eftersom lektionstid gått åt till att trösta elever och lösa konflikter istället för att arbeta med det som läraren planerat för lektionen. Rektorn säger att de även har pratat om eventuella konsekvenser som konflikterna kan få på undervisningen om de är återkommande vissa dagar och/eller tidpunkter på dagen, men att de inte gjort någon mer analys än så gällande hur elevernas trygghet påverkar deras lärande.

Det saknas ett gemensamt arbete för att skapa studiero

När det gäller skolans samlade arbete med att skapa studiero visar granskningen att det är bristfälligt. Även om det finns ett visst arbete som görs tillsammans, så som att ta fram ordningsregler och klassregler, ligger ansvaret för att skapa och upprätthålla studiero framförallt på den enskilde läraren att lösa. Enligt rektorn har de identifierat att några klasser har sämre studiero än andra och att det i vissa fall varit så över tid. Även lärarna och elevhälsan ger exempel som tydliggör att det finns behov av ett gemensamt arbete på skolan för att skapa studiero. Bland annat säger lärare att studieron försämrats jämfört med föregående år och att det i vissa fall är så pass dålig studiero att det påverkar elevernas möjlighet att lära. I skolans kvalitetsrapport som Skolinspektionen tagit del av inför granskningen framgår även där att det finns behov av att arbeta med studieron på skolan eftersom rapporten visar låga resultat avseende

studieron för de två senaste läsåren. Varken dokument eller intervjuer visar exempel på åtgärder med tydlig koppling till dessa resultat. Enligt lärarna och elevhälsan finns inget gemensamt arbete med att skapa studiero. De säger att det är upp till var och en av lärarna att hitta strategier för arbetet. Rektorn hänvisar till arbetet med ordningsregler och klassregler i vilket eleverna är delaktiga. Rektorn säger också att trygghetsgruppen på skolan har påbörjat ett arbete rörande studiero där de hitintills arbetat med att definiera studiero som begrepp. Tanken är enligt rektorn att lärarna framöver ska delta i arbetet som trygghetsgruppen gör. Rektorn, lärare och elevhälsa nämner också att de nyligen inlett ett gemensamt arbete utifrån en evidensbaserad modell för att arbeta med personalens bemötande mot elever.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver arbeta för att utveckla ett samlat och långsiktigt arbete med att skapa studiero för eleverna på skolan.

Granskningen visar att det finns ett medvetet arbete för att skapa trygghet men att det saknas ett gemensamt arbete för att skapa studiero på Gällstad skola. Trots att såväl uppföljningar som iakttagelser av personal visar att elevernas utbildning inte präglas av studiero har rektorn inte i tillräcklig utsträckning sett till att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Eftersom studiero i undervisningen är en viktig del för elevers lärande och deras möjligheter att nå målen för utbildningen rekommenderar Skolinspektionen att rektorn inleder ett utvecklingsarbete inom området. För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta. Ett effektivt arbete för att skapa en utbildning som präglas av studiero kan exempelvis handla om att organisera verksamheten så att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt gällande studiero. För rektor är lärarnas upplevelse av hur detta arbete fungerar en viktig utgångspunkt för reflektion och omprövning. Det handlar ytterst om att fånga och förstå den skolkultur som råder, och att arbeta för en sådan där det bedrivs ett gott och förebyggande arbete med också att det finns ett gemensamt förhållningssätt för hur ordningsstörningar ska hanteras om de uppstår. Lärarna behöver på ett konstruktivt sätt uppmärksamma elever som förefaller passiva

eller oengagerade i skolarbetet eller de elever som av andra skäl stör andra. Om det, trots försök till gott förebyggande arbetet, ändå uppstår ordningsstörningar i undervisningen behöver läraren agera tydligt och effektivt för att skapa lugn och arbetsro igen. Elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga.⁴

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att rektorn bedriver ett arbete som till viss del ger lärarna förutsättningar att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning. Rektorn följer upp och analyserar eventuella skillnader i omdömen och betyg men granskningen visar att lärarnas delaktighet i en sådan uppföljning är begränsad. Rektorn ger därtill vissa, men inte tillräckliga, förutsättningar för lärarna att regelbundet samverka med varandra när de gör sina bedömningar.

Granskningen visar att rektorn följer upp lärares samlade bedömningar genom resultat på nationella prov, bedömningar och betyg i syfte att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning på skolan. Enligt rektorn framkom inga avvikelser av lärarnas betygssättning vid en uppföljning av betyg över tid som rektorn gjort. Utöver betygen följer rektorn också upp de omdömen lärarna gör. Rektorn berättar att analysen som gjorts visat avvikelser i omdömen och att detta diskuterats med berörda lärare. Bland annat har det framkommit att eleverna vid en bedömning i årkurs 4 visat sig ha sämre kunskaper än vid bedömning som gjorts i årskurs 3. Rektorn berättar att de även har analyserat skillnader i provbetyg på nationella prov och terminsbetyg för läsåret 2017/18. Rektorn säger vidare att de vid den uppföljningen såg en diskrepans i

⁴ Skolinspektionen (2016c) Skolans arbete med att säkerställa studiero — det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också, Stockholm: Skolinspektionen

resultaten, gjorde en analys, diskuterade med lärarna och vidtog stödåtgärder för att säkerställa likvärdighet. Dock har det inte gjorts en uppföljning av sådana resultat för läsåret 2018/19. Rektorn säger att det är problematiskt att göra en uppföljning i syfte att identifiera avvikelser med anledning av att det är en liten skolenhet där förutsättningar saknas för att göra jämförelser i syfte att hitta skillnader i olika ämnen och årskurser, på ett sådant sätt som det finns möjlighet till på en större skola med fler klasser i samma årskurs. Rektorn säger att det visserligen finns möjlighet att göra en jämförelse med andra skolor men att någon sådan ännu inte gjorts. I intervju med lärare framkommer det att de inte vet om det finns ett arbete för att säkerställa likvärdig bedömning och betygssättning, vad lärarna vet gör inte rektorn någon analys av lärarnas omdömen eller betyg i syfte att identifiera avvikelser. Lärarna uppger att de inte har deltagit i någon diskussion om skillnader mellan provbetyg på nationella prov och terminsbetyg. Lärarna säger att de borde titta på korrelationen mellan betyg i årskurs 6 och 7 samt bedömning i årskurs 3 och 4 för att säkerställa likvärdig bedömning och betygssättning, men att det inte har gjorts.

Granskningen visar vidare att lärarna får vissa förutsättningar att samverka med varandra när de gör sina bedömningar. Enligt lärarna samverkar de med varandra vid samedömning av nationella prov. Samedömning av nationella prov för lärare i årskurs 3 sker inom skolan och rättas av ordinarie lärare utan att avidentifieras. Samedömning av nationella prov i årskurs 6 görs tillsammans med lärare på andra skolor i kommunen, proven är inte avidentifierade men bedöms inte av ordinarie lärare. I intervju med lärarna framgår också att de använder sig av Skolverkets bedömningsstöd. I övrigt ges av lärarna inga exempel på metoder som används på skolan för att kvalitetssäkra bedömning och betyg. Däremot säger lärarna att det finns behov av att samverka kring sådana frågor men att det inte finns någon avsatt tid för det utöver samrättning av nationella prov. Enligt rektorn finns det möjlighet för lärare att samverka kring bedömning vid skolans så kallade mitterminskonferenser där såväl lärare som rektorn medverkar. Rektorn säger att de pratar om kunskapskrav relaterat till bedömning under dessa möten. Även i forum som finns för uppföljning av kunskapsresultat kan det enligt rektorn finnas möjlighet att dra vissa slutsatser kring likvärdighet i bedömning och betyg men säger samtidigt att det arbetet behöver utvecklas. De förutsättningar som rektorn uppger att lärarna har för samverkan är inget lärarna själva nämner när de under intervjun får beskriva hur förutsättningarna på skolan ser ut när det gäller att säkerställa likvärdig bedömning och betyg.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdigheten i bedömningar och betygssättning. I detta ingår att skapa förutsättningar för lärarna att regelbundet kunna samverka med varandra när de gör sina bedömningar.

Granskningen visar att rektorn behöver ge lärarna bättre förutsättningar att samverka i arbetet med att säkerställa likvärdighet i bedömningar. Detta då rektorn bara ger lärarna vissa förutsättningar för att kvalitetssäkra sin egen bedömning och betygssättning i syfte att verka för likvärdighet. Även om rektorn själv anser att det finns förutsättningar för lärare att samverka om bedömningar i olika mötesforum så har rektorn inte styrt arbetet så att en faktisk samverkan också sker. Granskningen visar vidare att metoderna som används på skolan för att kvalitetssäkra omdömen och betyg samt för att höja lärarnas bedömarkompetens behöver utvecklas.

Vikten av att lärare samverkar med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen är något som lyfts fram i läroplanen.

För att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning på Gällstads skola rekommenderar Skolinspektionen rektorn att inleda ett utvecklingsarbete inom området. Betygssättning innebär en myndighetsutövning och det betyg som en elev får kan ha avgörande betydelse för elevens chanser till utbildning och arbete. Det är inte bara bedömning i samband med betygssättning som är viktigt. Även de bedömningar som lärare behöver göra i icke-betygssättande årskurser behöver vara likvärdiga. Inte minst eftersom de kan spela en avgörande roll för att tidigt upptäcka elever som är i behov av särskilt stöd. Bedömning och betygssättning är en komplex praktik och kräver att lärare inte lämnas ensamma i arbetet. Det är viktigt att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning, dels i relation till de nationella styrdokument, dels med varandra.⁵

För att åstadkomma ett arbete som minskar risken att felaktiga bedömningar görs, eller att felaktiga betyg sätts som inte avspeglar elevens faktiska kunskaper, behöver rektorn ta ansvar för att de bedömningar och betyg som lärare gör av elevers kunskapsutveckling vid varje terminsslut är likvärdiga, alltså bedömda på samma

⁵ Skolverket (2016) Betygsskalan och betygen B och D, Stödmaterial, Reviderad version, Stockholm: Frizes

grunder och kvalitetssäkrade. I arbetet med att säkerställa en likvärdighet behöver rektorn se till att ge lärarna möjlighet att regelbundet diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven både inom och mellan skolor. Sådana diskussioner och analyser kan bidra till att läraren utvecklar sin bedömarförmåga och förtrogenhet med kunskapskraven och därmed främjar en likvärdig och rättvis bedömning av elevernas kunskaper. Att diskutera bedömning och betygssättning med andra professionella bidrar till att bedömningen blir mer tillförlitlig och inte låter sig påverkas av lokala "traditioner" eller bedömningskulturer. För att höja kvalitén i arbetet med likvärdiga bedömningar kan lärarna bland annat få möjlighet att jämföra elevers arbeten och sina bedömningar inom och mellan olika ämnen för att kunna hjälpas åt att konstatera vad elever har uppnått och för att göra bedömningen likvärdig. Det kan till exempel ske genom att lärare gemensamt diskuterar och samlar en variation av elevarbeten som representerar kunskapskravens olika nivåer.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Beslutsfattare
Signerat av: Helena Boëthius

X Susanne Nordberg

Föredragande
Signerat av: Susanne Nordberg

I handläggningen av ärendet har även utredare Matilda Yvede medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 12 och 13 september 2019. Besöket genomfördes av Susanne Nordberg och Matilda Yvede.

Gällstads skola är en kommunal grundskola i Ulricehamns kommun med verksamhet i förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6. Totalt har skolan 140 elever varav 22 i förskoleklass. Förskoleklassen omfattas inte av kvalitetsgranskningen.